

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 18 kwietnia 2014 roku

ZEW/500/16-1/2014/MP

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

w związku z przeprowadzoną przeze mnie analizą 25 losowo wybranych regulaminów sal zabaw (zamieszczonych na stronach internetowych sal zabaw), chciałbym zwrócić uwagę Pana Ministra na organizację tych miejsc rozrywki dla dzieci zyskujących coraz większą popularność oraz na problem bezpieczeństwa i opieki nad dziećmi korzystającymi z sal zabaw.

Z analizy ww. regulaminów sal zabaw wynika, iż w 22 z nich rodzice mają możliwość pozostawienia dziecka pod opieką personelu. W wyniku badania tych właśnie regulaminów pojawiły się wątpliwości w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa dziecku pozostawionemu przez rodziców w sali zabaw. Oto one:

1. W 8 regulaminach nie wskazano wieku dziecka, które może być pozostawione w sali zabaw.
2. W jednej sali zabaw istnieje możliwość pozostawienia dziecka już w wieku 2 lat.
3. W 13 regulaminach pozostawienie dziecka następuje bez dopełnienia jakichkolwiek formalności, co skutkuje tym, że personel nie posiada podstawowych informacji o dziecku oraz nie ma kontaktu z rodzicami dziecka. W jednej z sal zabaw pozostawienie dziecka było możliwe jedynie po „ustaleniu tego faktu z obsługą placówki”, a w innej – „po wylegitymowaniu się dowodem osobistym oraz określeniem, kto odbierze dziecko”.

4. W 19 regulaminach nie określono dopuszczalnego czasu pozostawienia dziecka pod opiekę personelu sali.
5. Regulaminy (poza jednym z analizowanych) nie przewidują przejęcia przez personel odpowiedzialności za dziecko, którym się opiekuje. Poniżej przedstawiam przykłady postanowień regulaminów odnoszących się do ww. problemu:
 - „opiekunowie pozostawiający dziecko samodzielnie w sali zabaw robią to wyłącznie na swoją odpowiedzialność”;
 - „w przypadku pozostawienia dzieci samych w sali zabaw personel nie ponosi odpowiedzialności. Odpowiedzialność ponoszą opiekunowie bądź rodzice”;
 - „opiekunowie pozostawiający samodzielnie dzieci na sali zabaw, robią to wyłącznie na własną odpowiedzialność. Niemniej jednak w takiej sytuacji opiekunowie zobowiązani są do poinformowania o zamiarze pozostawienia dziecka obsługę sali oraz przekazania numeru telefonu kontaktowego”;
 - „pozostawienie dziecka bez opieki możliwe jest jedynie po uprzednim ustaleniu tego z obsługą sali zabaw, na odpowiedzialność rodziców/opiekunów”.

Jednocześnie, na uwagę zasługuje umieszczany w regulaminach dodatkowy zapis, odnoszący się do kwestii odpowiedzialności za dziecko (sprzeczny z ww. postanowieniami), który brzmi: „personel oraz właściciele sali zabaw nie ponoszą odpowiedzialności za bezpieczeństwo dzieci, które nie przestrzegają regulaminu”.

Ponadto, niepokoi mnie fakt, iż w niektórych z poddanych analizie regulaminów nie wskazano wieku dzieci, które mogą korzystać z sali zabaw. Wyniki badania wskazują, iż w 5 regulaminach dopuszczalne jest już korzystanie z sali zabaw przez dzieci w wieku niemowlęcym (zgodnie z regulaminem jednej z sal: „centrum rozrywki przeznaczone jest dla dzieci od urodzenia do 12 lat”). Natomiast w 10 regulaminach określono jedynie górną granicę wieku dziecka, tj. do 10, 11 lub 12 lat.

Analizując sprawę organizacji sal zabaw, nasuwa się również pytanie o kwalifikacje osób, opiekujących się dziećmi i warunki sprawowanej opieki. Niestety, regulaminy sal zabaw nie precyzują ww. kwestii.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 10a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), proszę Pana Ministra o analizę problemu i wyrażenie stanowiska w zakresie możliwych działań, które należałoby podjąć w celu zagwarantowania dzieciom, korzystającym z sal zabaw, bezpiecznych warunków do zabawy i opieki na odpowiednim poziomie.

Jednocześnie nadmieniam, iż problem zagwarantowania ochrony najmłodszych konsumentów – dzieci korzystających z sal zabaw – zgłosiłem Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 15 maja 2014 r.

DSR-II-0712-3-1-AB/14

Pan
Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka

Przemysław Paweł Michałak

Odpowiadając na pismo z dnia 16 kwietnia 2014 r., znak: ZEW/500/16-1/2014/MP, dotyczące sal zabaw dla dzieci, uprzejmie informuję:

W Polsce, zgodnie z zasadami wyrażonymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązuje wolność działalności gospodarczej. Na mocy art. 20 Konstytucji RP społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej. Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika, że zamieszczenie zasady wolności działalności gospodarczej w art. 20 Konstytucji RP wskazuje, że jest to zasada ustrojowa, jednak powinna być ona również traktowana jako prawo wolnościowe. Wolność działalności gospodarczej daje możliwość podejmowania jej we wszystkich sferach życia gospodarczego, w których nie jest zakazane jej prowadzenie. Ustawodawca konstytucyjny zobowiązał państwo do nieingerowania w sferę działalności gospodarczej. Jest to więc negatywny obowiązek, nakazujący powstrzymanie się od wszelkich działań, które utrudniałyby jednostkom korzystanie z posiadanych przez nie wolności. Jednak na zasadzie wyjątku Konstytucja RP dopuszcza także ograniczanie wolności działalności gospodarczej, lecz jedynie na podstawie ustawy i ze względu na ważny interes

publiczny (art. 22 Konstytucji RP). Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wskazuje, że ustawodawca ograniczając swobodę działalności gospodarczej musi brać pod uwagę konieczność uwzględnienia przy ograniczaniu praw jednostki zasady wymagającej odpowiedniego wyważenia wagi interesu publicznego, któremu służy ograniczenie danego prawa i wagi interesów naruszonych przez takie ograniczenie. Wymóg konieczności jest spełniony, jeżeli ustanowione ograniczenia są zgodne z zasadą proporcjonalności. Oznacza to, że środki zastosowane przez prawodawcę muszą być w stanie doprowadzić do zamierzonych celów, muszą być one niezbędne do ochrony interesu z którym są powiązane oraz ich efekty muszą pozostawać w proporcji do ciężarów nakładanych na obywatela. Trzeba podkreślić, iż rzeczą ustawodawcy jest wybór celu i środków określonej regulacji ustawowej. Ten cel jednak powinien znajdować uzasadnienie w konstytucyjnej aksjologii, a środki powinny pozostawać w odpowiedniej proporcji do zamierzonego rezultatu.

W kompetencji ministra właściwego do spraw rodziny leżą sprawy dotyczące opieki nad dzieckiem do lat 3 uregulowane w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1457). Zgodnie z art. 26 tej ustawy prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych. Ograniczenie w przepisach dotyczących żłobków i klubów dziecięcych zasady wolności działalności gospodarczej związane było ze szczególnym charakterem tych instytucji. Ich rolą bowiem jest zapewnienie dzieciom właściwej opieki w szczególności w czasie, gdy rodzice tych dzieci są w pracy. Dzieci w instytucjach tych spędzają ok. 10 godzin dziennie. Z tego względu żłobki i kluby dziecięce ukształtowane zostały w taki sposób, aby pełniły obok funkcji opiekuńczych, również funkcje edukacyjne. Znalazło to wyraz w art. 10 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, zgodnie z którym, do zadań żłobka i klubu dziecięcego należy w szczególności zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych; zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka; prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

W odniesieniu do problematyki podnoszonej przez Pana Rzecznika, wskazać należy, że kwestie dotyczące funkcjonowania i organizacji sal zabaw dla dzieci nie są regulowane szczególnymi przepisami prawa, a sale zabaw w praktyce przeznaczone są dla dzieci w różnym wieku.

Biorąc pod uwagę powyższe, w omawianej sprawie, rodzą się wątpliwości, czy szczegółowe regulowanie sposobu funkcjonowania sal zabaw dla dzieci będzie rzeczywiście służyło interesowi publicznemu. Opieka nad dziećmi w salach zabaw jest co do zasady opieką chwilową. Należy przy tym podkreślić, że wybór sposobu zapewnienia chwilowej opieki dziecku należy do jego rodziców, którzy w tym czasie ponoszą za dziecko pełną odpowiedzialność. Nie wydaje się być zasadny kierunek polityki państwa zmierzający do tego, aby wszelkie potencjalne formy opieki nad dzieckiem, inne niż bezpośrednia opieka rodziców, poddawać regulacjom prawnym, w szczególności, że kierunek taki rodzi duże wątpliwości konstytucyjne.

Z powyższych względów, uzasadnionym wydaje się być podejmowanie przede wszystkim działalności informacyjnej skierowanej zarówno do osób prowadzących sale zabaw dla dzieci, jak i do rodziców, której celem będzie promowanie dobrych praktyk w zakresie organizacji i funkcjonowania sal zabaw dla dzieci, jak i ewentualnych innych potencjalnych form opieki chwilowej nad dziećmi, a nie wprowadzanie regulacji prawnych ograniczających swobodę działalności gospodarczej.

Z poważaniem

MINISTER
z up.
Elżbieta Świątek
Podsekretarz Stanu